

Panun pakinoita

UUDENVUODENYÖ on takanapäin, mutta hämälä viipyy yhä mailla, matelee kuin näkymätön usva matalalla, ihan pään korkeudella ja tekee mielen useinkin surulliseksi. Vaan tästä se nyt kuitenkin aikaa kirkastua, varrotaanhan...

Uusi vuosi on otettu vastaan vanhojen tapojen mukaisesti. Vanhojen — niin, missähän määrin tuo maininta enää nykyhetkellä pitää paikkansa? Tietysti jokaisen meidän joulun niinkuin uudenvuodenkin vietossa on vielä sitä todella vanhaakin jäännöstä, mutta kovin paljon on tullut uusia tapoja. Tinanvalanta on kuitenkin hyvin vanha tapa ja toivoisipa siksi, vaikkei olekaan rautakauppias, että se tapa jatkuisi. Sähköhelojen ääressä meinaa vain käydä kummasti koko tinan sulattamisen, tiedän sen omasta kokemuksesta. Mutta konstit ne aina ovat siihenkin löytäneet, kunhan ensin on kehitetty, että kynttilän tavallisesti niin helposti näpit polttava tuli on tinan sulatukseen viileä kuin ylipiän tytön sydän rakkauteen.

Muuten mukava ilmiö ja luonnollinen aina tinanvalannassa, seurueesta riippumatta: rahan tuloa, tuota toivoton lupaus, tarkataan meikkin aina ensimmäisenä ja jos sitä näyttää olevan luvassa, niin vastustamaton hyiny herahuttaa tinan omistajan kasvoille. Mutta katsotaan sitä toki muutakin ja pirteässä kunnossa olevan seurueen kesken voi tinojen tii-

malta tapahtua vallon verrattoman hauskoja keskusteluja, joissa kyllä annetaan sana sanasta ja kaksi parhaasta. Pienet salaisuudetkin voidaan tuollaisessa tilanteessa mukavasti ennustuksiksi pukemalla paljastaa. Ja niin luvataan rahaa ja mantaalia, rakkautta ja ravintoa, mutta joskus voi synkkäkin tulevaisuudenkuva häilähtää varjona valkealle seinälle ja silloin on kuin tuonpuoleinen hetkeksi olisi pistäytynyt tuvassa.

Myös hengessäni olen valellut tinoja nähdäkseen, miten oli ennen vanhaan sanokaamme satakunta vuotta sitten. Varsinkin kaupunkiolioissa ovat uudenvuoden käynnit niissä tai näissä puitteissa kuuluneet tapoihin. Niiden jäännöstä lienevät tämänhetkisetkin tavat, että suuret herrat ja johtajat nimenomaan uudenvuoden päivänä ottavat vastaan onnittelevia, järjestävät kutsuja, kutsuvat lähimmän piirinsä kahvipöydän ääreen tai illalliselle, työnantaja tarjoaa kahvit jne. Yhä useamman perheen luovuttua kotiapulaisista ja muusta sentapaisesta yllisyydestä lienevät tämäntapaiset kutsut jääneet yhä enemmän vain virallisten piirien keskeisiksi. Mutta onhan niitä vielä. Vuonna 1837 kirjoittaa mm. Zachris Topelius uudenvuodenkäynneistä ja sanoo iloitsevänsä siitä, etteivät hyvät helsinkiläiset vielä olleet ehtineet niin pitkälle, että olisivat tyytyneet lähettämään ajoneuvonsa ja

pienet korttilehtiset (nimikortit) ystävilleen. — Siitä lie syntynytkin nykyinen herttainen joulujoulu- ja uudenvuodenkorttiliitys. — Uudenvuodenyönä 1843 —44 Topelius kuitenkin kirjeessään morsiamelleen kirjoittaa, että hänen lehtensä Helsingfors Tidningar on tehnyt suurtyön poistamalla melkein kaikki uudenvuoden vierailut Suomen pääkaupungista. Vaiyaksi alkoivat varmaan käydä! — Uudenvuoden aaton tämä silloisiin säätyläispiireihin kuulunut nuori maisteri oli viettänyt viime mainitun vuodenvaihteen edellä eräässä porvarisperheessä ja selostuksesta ilmenee, että siellä oli paitsi syöty ja tanssittu myös "kudottu sarkaa" ja kaikilla oli ollut hauskaa. Kattorillissa olivat olleet mukana vanhat ja aikuiset. Tasan klo 12 oli juotu maljoja toinen toisilleen nyökäten ja toivotellen onnea.

Omaan maakuntaamme siirtäksemme todetkaamme, että — Paulaharjun mukaan — joulukuusi täällä pohjoisessakin oli porvarispiireissä yleinen tapa ainakin 1870-luvulla (Topeliuksen mukaan muistaakseni eteläisellä rannikko-Pohjanmaalla jo 1820—30-luvulla). Tuolloin vielä lahjat viskattiin sisään ovesta ja huudettiin saajan nimi. Pukit ovat yleistyneet vasta paljon myöhemmin. Tri Eino E. Suolahti kirjoittikin äskettäin eräässä viime vuosiaan helsinkiläisjouluja kuvavassa artikkelissaan, että tämä meidän aikamme joulu-ukkojuoksentelu kaduilla olisi leimattu säädyttömäksi. Onko uudenvuodentinoja valettu sata vuotta? — Erikoisen hauska on professori Paulaharjun kuvaus

Vanhan Raahan joulutavoista siihen liittyvine maalaisten joulukirkossa käynteineen. Kuka osaisi antaa yksityiskohtaisia tietoja vanhan Oulun joulunvietosta?

Ja entä maaseudun sitten, josta lie vielä vähemmän kirjoitettua tietoa. Kaunokirjallisuuteen siroteltuna korkeintaan vähän siellä ja täällä mutta kovin hajalla siis. Talven päällekin noista olisi mukava kuulla nyt, kun "Meni joulu iloineen ja vieraskäynteineen, ja tuli pitkä suora talvenselkä, jolloin arkinen viikko ajoi toistaan..." vielä kerran Paulaharjun "Vanhaa Raahea" lainatakseni.

P a n u.